

РЕФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ВІД ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Ірина Вікторівна ПАНОВА,

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності та
поліційстики факультету № 6 Харківського
національного університету внутрішніх справ
<http://orcid.org/0000-0003-4325-5428>*

Протягом останніх років в Україні спостерігається послідовний розвиток інформаційної сфери як особливої системи суспільних відносин, що виникають в усіх сферах життя і діяльності суспільства та держави в результаті одержання, використання, поширення та зберігання інформації, насамперед у сфері трансформації моделі взаємовідносин між органами державної влади та громадянами, створення національних систем і мереж інформації тощо.

Сучасна інформаційна політика розглядається як сукупність напрямів і способів діяльності компетентних органів держави з контролю, регулювання та планування процесів в інформаційній сфері щодо одержання, зберігання, обробки, використання та поширення інформації. Наша держава йде шляхом цілеспрямованого правового упорядкування відносин в національному інформаційному просторі, що визначається юрисдикцією, приймаються необхідні законодавчі акти, перебудовується діяльність органів державної влади, які відповідають за формування і реалізацію інформаційної політики. Виділення інформаційної проблематики як особливого напрямку державної політики є відбиттям соціально-економічних змін, що відбуваються, зростанням ролі інформації в діяльності державних органів, установ, організацій, громадських об'єднань, громадян.

В Україні відбувається стабільний розвиток і структуризація сегментів вітчизняного інформаційного ринку як системи економічних, організаційних і правових відносин у сферах: цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства; розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтегрованості, розвитку інфраструктури широкопasmового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; надання електронних та адміністративних послуг; електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; розвитку ІТ-індустрії.

У той же час формування нових суспільних відносин в інформаційному суспільстві передбачає створення відповідного комплексу правового забезпечення. В останні роки ведеться активна робота над удосконаленням чинного законодавства, розробкою нових нормативно-правових норм у сфері регулювання інформаційних відносин, проте на шляху розвитку та

впорядкування інформаційних правовідносин можна виділити низку проблем, серед яких можна виокремити:

- недооцінка значення інформаційно-комунікаційного аспекту в процесі демократизації суспільства, розбудови держави, її європейської інтеграції;
- намагання суб'єктів інформаційних відносин маніпулювати громадською думкою шляхом поширення недостовірної, неповної та упередженої інформації у засобах масової інформації;
- непрозорість відносин власності щодо засобів масової інформації;
- наявність значної кількості інформаційної продукції, що не відповідає вимогам законодавства, негативно впливає на систему суспільних цінностей, фізичний, психічний, інтелектуальний та моральний розвиток людини, призводить до деградації суспільства;
- зловживання правом на вільне одержання і поширення інформації, в результаті чого порушуються інші фундаментальні права і свободи людини, захищені Європейською конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та Конституцією України тощо.

Вирішення зазначених, а також багатьох інших проблемних питань впорядкування інформаційної сфери в процесі переходу від інформатизації до цифровізації потребує удосконалення державної інформаційної політики, зокрема визначення механізму державного регулювання відносин у сфері забезпечення реалізації права кожного на доступ до інформації, зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності, сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України. Також важливим вбачається спрямування діяльності державних органів на створення та забезпечення функціонування: системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; інтегрованої системи електронної ідентифікації; єдиного веб-порталу електронного урядування; єдиного державного веб-порталу відкритих даних; національного реєстру електронних інформаційних ресурсів; єдиного державного веб-порталу електронних послуг.

Відображення зазначених положень у національному законодавстві надасть можливість: створити політико-правові, економічні, організаційні та матеріально-технічні умови для формування сучасної моделі державної інформаційної політики; гарантувати реалізацію конституційних прав людини на свободу вільного вираження своїх поглядів і переконань як основоположного елементу демократичного суспільства; забезпечити захист прав кожного на одержання, використання, зберігання інформації з будь-якого джерела, не забороненого законодавством; забезпечити пріоритетний розвиток національних інформаційних ресурсів; сприяти побудові в Україні розвинутого інформаційного суспільства як органічного сегмента глобального інформаційного співтовариства та інфраструктури, впроваджувати новітні інформаційно-комунікаційні технології, концепції смарт-сіті органами місцевого самоврядування; розвивати віртуальні активи, блокчейн та токенизацію, штучний інтелект; впроваджувати норми, стандарти у сфе-

рах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; удосконалити критерії і порядок проведення оцінки стану захищеності державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах; здійснювати заходи щодо забезпечення функціонування Національної системи конфіденційного зв'язку та Національної телекомунікаційної мережі.